

NoordKOPstukken

ISSN 1567-9136

Nederlandse Genealogische Vereniging.
Afdeling Den Helder e.o

Jaargang 30 Nr.1
dec. 2015 / januari 2016

Inhoud

	blz.
Van de voorzitter	1
Bibliotheek 2016	1
Afdelingsagenda	2
Lezing	2
Agenda Jaarvergadering	2
Reddingmuseum	2
De rol van Schout en Schepenen tijdens de middeleeuwen en de republiek...	3
Begrip Verduidelijking	5
Ouwe Kees, een heetgebakerd baasje	7
Parenteel van Cornelis Cornelisz (Cor) Jongkees	8
150 jaar Kalefaten	13
Gedicht	15
Een raadsel opgelost	19
Militaire Historie	21
Alles over familienamen in België	21
Gekaapte brieven	22
Scannen advertenties	24
Met dank aan...	24

**Heeft u toegang tot het internet?
Kijk dan regelmatig op onze website
<http://denhelder.ngv.nl>**

Het volgend nummer van NoordKOPstukken zal verschijnen in mei 2016.

Van de voorzitter

Beste mensen

En zo zijn we weer aan het einde van 2015 gekomen.

Als ik dit stukje schrijf is het november en één van die mooie, rustige zeldzame dagen met een aangename temperatuur.

Voor het bestuur is het een hectische tijd. Sommige leden zijn druk bezig om ons hele advertentie bestand te scannen, een zeer tijdrovend werk.

De verhuizing naar de nieuwe bibliotheek verkeert nu in een fase van voorbereiding.

Werkgroepen zijn geformeerd om alles te stroomlijnen.

Een grote verhuizing van de bibliotheek, de Helderse Historische Vereniging, de Volksuniversiteit en de Genealogische vereniging afd. Den Helder.

Na de verhuizing volgt een intensieve samenwerking.

De bedoeling is dat we medio maart 2016 onze intrek zullen nemen in het nieuwe gebouw.

Een mooie gelegenheid voor iedereen om de archieven te schonen .

Ook in 2016 vieren wij ons 50-jarig jubileum. Het bestuur heeft besloten om alleen voor de leden iets te organiseren. De leden zullen hierover worden geïnformeerd .

De Nieuwsbrief , de Website en de agenda in dit blad geven U nadere informatie.

Het bestuur wenst U tot slot fijne feestdagen en voor 2016 een gezond en gelukkig jaar.

Met vriendelijke groet

Afra Carsjens.

Bibliotheek in 2016

Voor hulp en advies kunt u de eerste dinsdag en de laatste donderdag van de maand in de kelder bij ons terecht.

Uiteraard ook voor een praatje.

Januari:	dinsdag 05	donderdag 28
Februari:	dinsdag 02	donderdag 25
Maart:	dinsdag 01	donderdag 31
April:	dinsdag 05	donderdag 28

Afdelingsagenda

Lezing

Vrijdag 29 januari 2016 verwelkomen wij de heer Aat Kramer met een lezing over beroemde voorouders, waaronder Graaf Jan I van Egmond (heer van Huisduinen) en Jan van Egmond.

Vrijdag 26 februari 2016 Jaarvergadering

Agenda

1. Opening
2. Mededelingen
3. Goedkeuring notulen vorige vergadering
4. Jaarverslag
5. Ingekomen stukken
6. Bestuursverkiezing. Reglementair treden af Gre Burgmeijer en Marian Schaapkens. Zij stellen zich herkiesbaar.
7. Financieel overzicht 2015 en begroting liggen voor aanvang van de vergadering ter inzage.
8. Verslag controlecommissie en benoeming van een kascontrolecommissielid
9. Verslag Peter Poortvliet van de landelijke vergadering NGV
10. Verhuizing naar School 7 en de gevolgen daarvan.
11. De afdeling bestaat dit jaar 50 jaar.
12. Wat verder ter tafel komt
13. Rondvraag en sluiting.

Voor eind maart willen wij u van harte uitnodigen voor een rondleiding in het Reddingmuseum. Nadere bijzonderheden over deze rondleiding volgen nog en zullen we het in de jaarvergadering nader uiteenzetten. Belangstellenden kunnen zich nu al aanmelden bij de secretaris.

De lezing en de jaarvergadering vinden plaats in de Draaikolk, Dollardlaan 202, 1784 BJ Den Helder.

Aanvang van de lezing en jaarvergadering is 20.00 uur.

Kijk voor de inhoud van onze activiteiten op website <http://denhelder.ngv.nl>

De rol van Schout en Schepenen tijdens de middeleeuwen en de republiek...

door Roelof Vennik

Op het terrein van de rechtspraak, de lokale regering en tal van andere zaken zag het er in de Nederlanden voor de komst van het Koninkrijk Nederland geheel anders uit dan heden ten dage het geval is. Van de gebruikelijke scheiding der drie machten: de rechtelijke, de wetgevende en de uitvoerende macht, was nog geen sprake noch kan men spreken van een systeem dat overal in de Nederlanden gelijk was.

Na de val van Romeinse Rijk werden onze streken in belangrijke mate bevolkt door Germaanse stammen. De Germanen kenden een tribale organisatie van hun samenleving.

De beslissingen die door het dorps hoofd en een raad van dorpingen werden genomen waren zowel wetgevend, uitvoerend als rechterlijk.

Na enkele eeuwen evolueerde dit systeem in het feodale systeem waarbij de edelen alle macht uitoefenden. Deze edelen droegen de rechtspraak veelal over aan vertrouwelingen. De schepenen zijn de helpers van de graaf en zijn bijzitters van de grafelijke rechtbank.

Steden waren echter niet aan de heren onderworpen. Ook op het platteland zien we dat schout en schepenen een onafhankelijk college vormen naarmate de macht van de adel minder werd.

Deze maatschappelijke structuur was in al haar diversiteit algemeen aanvaard totdat de Franse filosoof Montesquieu in 1748 zijn ideeën publiceerde in Over de Geest der wetten. De scheiding van de drie machten, ook wel Trias Politica genoemd, werd door hem overigens nooit gebruikt.

Ook stelde Montesquieu de (in de 18e eeuw nog heel gebruikelijke) lijfstraffen ter discussie, evenals het onder dwang van de pijnbank afdwingen van bekentenissen. Het duurde echter nog ruim vijftig jaar tot zijn ideeën onder brede kring weerklank vonden.

Binnen de feodale samenleving bezat de vorst het rechtsgebied en was hij de hoogste instantie voor de rechtspraak. Het recht werd in zijn naam geëist door de baljuw op het platteland en door de schout in de dorpen en de steden. Rechtspraak en regering zijn gedurende de Middeleeuwen geen strikt gescheiden zaken. De schout die voorzitter is van het college van schout en schepenen is niet alleen de rechter, maar ook commissaris van politie en officier van justitie.

Oorspronkelijk vormde de schout samen met de schepenen de enige regering van de stad. Doorgaans werd de schout benoemd door de landsheer gedurende de periode van enige jaren. In de duur van de ambtstermijn bestaat weinig uniformiteit, noch in het aantal van de schepenen die werden benoemd.

Zo stellen sommige auteurs op basis van hun onderzoek dat in het midden van de 13e eeuw - toen de oudste stadsrechten werden verleend - het aantal jaarlijks te benoemen

schepenen 7 bedroeg. Later zien we dat de schepenen niet langer jaarlijks werd benoemd maar voor meerdere jaren en later elders zelfs voor het leven.

Al vanaf de start van het instituut werden vermogenseisen aan de te benoemen schepenen gesteld. De schepenen moesten welgeboren mannen zijn. Reden was dat zij ook recht moesten spreken over andere welgeborenen. De gehanteerde vermogenseis was vooral bedoeld opdat de benoemden minder snel omkoopbaar zouden zijn. De schepenen hielden zich tevens bezig met vermogens-geschillen en het beheren van boedels en vermogen van wezen en halfwezen, alsmede met het aanstellen van voogden voor zover dit niet nadrukkelijk vooraf was uitgesloten. Veelal werden één of meerdere schepenen aangewezen als weesmeester die zich hiermee bezig hielden. Hun archieven zijn vaak apart bewaard in het archief van de z.g. Weeskamer.

De Dijkschepenen hoeven niet welgeboren te zijn, omdat deze slechts over het beheer van de dijken gingen en zich niet bezighielden met vermogens-aangelegenheden. In sommige delen van het land worden ze wel kroosheemraden genoemd. Dijkgraaf en heemraden vormden vaak een afzonderlijk college.

In de steden is het voldoende dat de schepen poorter is, want alle poorters hebben er gelijke rechten. Wel mogen ze niet in bijzondere dienst zijn van de graaf of andere landsheer.

Schepenen werden veelal door de schout benoemd , maar in de late Middeleeuwen zien we in de steden dat de gilden de schepenen benoemen.

Onder Karel V heeft het schepengerecht nog niet overal het oude burengericht vervangen en de vormen wisselen zich nog steeds sterk af.

Hierbij moet wel worden aangetekend dat zaken met betrekking tot het leenstelsel waren voorbehouden aan de Leenkamer.

Zaken als lijfstraffen of doodstraf waren voorbehouden aan de baljuw. Pas in 1434 kreeg de stad Leiden het halsrecht een recht dat daarvoor was voorbehouden aan de baljuw van Rijnland.

Op het platteland van Holland en Zeeland bemoeiden schout en schepenen zich met burgerlijke zaken en stond er beroep open bij de baljuw.

In de steden waren zowel criminele als civiele zaken bij schout en schepenen en konden deze worden afgewikkeld mits er geen sprake was van halsrecht.

De taken van de schepenen waren heel divers. Door het ontbreken van notarissen, zeker op het platteland, verzorgen en beschrijven zij de overdracht van onroerend goed en erfdelingen en hierop mocht een registratierecht worden geheven.

De schepenbank (vergadering van schout en schepenen) had ook tal van bestuurlijke taken. Op regelmatig gehouden bijeenkomsten werd het gemeentebestuur besproken.

Dit omvatte ook de organisatie van de inning van belastingen die verschuldigd waren aan de dorpsheer, de aanstelling van onderwijzers en vroedvrouwen, het zorg dragen voor de begaanbaarheid van wegen en waterlopen, en het verzekeren van veiligheid

van het dorp of stad. Sommige ambten, zoals dat van schat- of belastingheffer, werden openbaar verpacht.

De schepenbank werd voorgezeten door de schout, soms ook aangeduid als richter, meier of anders. Deze schout werd aangesteld door de landsheer of plaatselijk heer. Steden beschikten vaak over een eigen schout of scholtis, dorpen deden vaak samen met een gezamenlijke landscholtis die geregeld (gewoonlijk iedere twee weken) samen met de schepenbank zitting hield.

Bij afwezigheid van de landscholtis werd de vergadering voorgezeten door de president schepen (gewoonlijk de schepen die het langst in functie was) of de gerechtsbode. De schepenen werden voorgedragen vanuit de gemeenschap, maar benoemd door de heer. Meestal werden in latere tijd twee of drie personen voorgedragen die geschikt werden geacht voor het schepenambt. Zolang de eed van trouw en zuiverheid niet was afgelegd, was de kandidaat slechts provisioneel schepen. Vastgesteld kan worden dat de schepenen gewoonlijk voortkwamen uit de sociale bovenlaag van de bevolking en zeker in de late middeleeuwen waren dat vaak personen als pachters van grote boerderijen. Schout en schepenen werden bijgestaan door een secretaris of een gerechtsbode die aanwezig was bij rechtszittingen, openbare verkopen en dergelijke.

De schepenbank was veelal niet volledig aanwezig. In de meeste akten worden de namen van de aanwezige schepenen vermeld. De rechterlijke archieven vormen naast de DTB wellicht de belangrijkste genealogische bron om meer te weten te komen van de handel en wandel, deugden en ondeugden van onze voorouders uit de periode voor 1795.

Literatuur:

Jhr. Mr. J.J. de la Bassecour Caan - Regeeringsvorm van Nederland, 1515 tot heden. Den Haag 1889.

R. Fruin, Geschiedenis der Staatsinstellingen in Nederland, Den Haag 1922.

Begrip Verduidelijking

Middeleeuwse straffen

Schout en schepenen werden dus met de rechtspraak in de stad belast. Welke straffen zij konden opleggen aan burgers die een overtreding of een misdaad begingen? Onze rechters kunnen gevangenis straffen opleggen. De schout en schepenen niet. Zij namen andere maatregelen, die in onze tijd niet meer worden toegepast. Iemand kon veroordeeld worden tot levering van een aantal stenen voor de bouw of reparatie van de stadsmuur. Hij droeg dan zijn steentje bij. Ook het onteigenen van goederen was een vrij voorkomende strafmaatregel. In vroeger eeuwen gingen velen op reis om een bedevaart te maken. Dat hield in dat ze een heilige plaats bijvoorbeeld, het graf van

Christus in Jeruzalem, gingen bezoeken. Zo'n bedevaartganger noemde men ook wel een pelgrim. Vaak was het een langdurige en gevaarlijke reis. Men liep de kans onderweg beroofd en zelfs gedood te worden. In de middeleeuwen kon de rechterlijke beslissing, het vonnis, inhouden dat men voor straf een bedevaart maakte, bijvoorbeeld naar Rome of Jeruzalem. Bij terugkeer moest zo iemand bewijzen dat hij zijn pelgrimstocht had volbracht. In veel steden mochten rijke mensen een strafbedevaart afkopen. Ze betaalden een flink bedrag aan de stad en hoefden dan niet op reis.

Verbanning en schandpaal

Iemand kon ook verbannen worden. Dat betekende dat hij de stad moest verlaten en niet meer mocht terugkeren. Men kon veroordeeld worden tot de schandpaal, ook wel kaak genoemd. Dat betekende dat men in het openbaar, bijvoorbeeld voor het stadhuis, werd vastgemaakt aan een paal. Dat gebeurde meestal op een marktdag als het erg druk was op straat. Zo stond de gestrafte dan te kijk voor het publiek. En iedereen wist waarom hij aan de kaak werd gesteld.

Lijfstraffen

Dan waren er de vele afschuwelijke vormen van lijfstraffen. Het haar van een vrouw kon worden afgeschoren, wat een grote schande betekende. Een veroordeelde kon worden geselsd. Hij werd langdurig met een stok of zweep geslagen. Ook geselsde men in de middeleeuwen wel verdachten om hen tot een bekentenis te dwingen. Wie een diefstal pleegde, liep het risico dat men zijn hand afhakte. Maar ook deze straf kon worden afgekocht.

Als zwaarste straf kende men de doodstraf, door onthoofding of aan de galg. Heksen en ketters werden verbrand. Heksen waren vrouwen die ervan beschuldigd werden dat de contact hadden met de duivel. Daardoor zouden ze beschikken over duivelse krachten, waarmee ze mens en dier konden betoveren of schade toebrengen. Op hen paste men vaak de zogenaamde waterproef toe. De ongelukkige vrouw werd met de linker duim aan het rechterbeen gebonden en zo in het water gegooid. Bleef ze drijven, dan werd ze schuldig bevonden en ter dood veroordeeld. Men noemde dit een godsoordeel. God zou aanwijzen wie schuldig en wie onschuldig was.

Ketters waren mannen of vrouwen van wie men beweerde dat ze niet het echte geloof van de katholieke kerk aanhingen, maar een verkeerd geloof. Ze werden eerst gemarteld en dan ter dood gebracht.

Schout en schepenen

Schout en schepenen waren de mannen die de middeleeuwse stad bestuurden. Ook hielden ze zich met de rechtspraak bezig. Zij vaardigden zogenaamde keuren uit. Wij zouden zeggen: wetten waaraan de burgers in de stad zich aan moesten houden.

Steden in het Vlaamse deel van België kennen nog steeds de schepen als bestuurder. In Nederland heet zo iemand een wethouder. Als een stad groeide in inwonertal, kwam er teveel werk voor de schout en schepenen. Zij konden dan geholpen worden door een aantal burgers uit de stad. Deze burgers noemde men wel meesters, Burgemeesters. Schout en de schepenen bemoeide zich op den duur alleen met de rechtspraak. De burgemeesters bestuurden de stad.

Harry Collignon, Oosterhout
(Uit NGV afdeling West-Noord-Brabant.)

“OUWE KEES”, een heetgebakerd baasje

Een van mijn voorvaders, nummer 80 uit mijn kwartierstaat, Cornelis Cornelisz Jongkees, alias Cornelis Oukees, geboren op 05-08-1708 in Den Helder, overleden op 06-02-1760, trouwde op 21-11-1734 met de Texelse Lijsbet Alberts Kikkert. Een jaar voor zijn huwelijk, op 03-11-1733 deed hij loods examen. Hij was toen 25jaar oud.

Deze Cornelis Oukees werd op 24-04-1750 voor 15 jaar verbannen uit den lande van Huisduinen en Den Helder wegens oproer en seditie (criminele sententies van het Hof van Holland).De uitgebreide versie van zijn verbanning valt te lezen in "Varens gasten en ander volk" (Jan T. Bremer en Henk Schoorl). Dan moet hij het wel bont gemaakt hebben! Dit is het verhaal:

In februari 1750 ontstond in Helder commotie om de opvolging van schoolmeester Zeeuw. De neef van Zeeuw, Cornelis, was al voorzanger in de kerk en geliefd bij jeugd en ouders. De schepenen, met daarin oud-kapitein Kersje Visser als voorzitter, wilden echter een schoolmeester die in de wintermaanden lessen zeevaartkunde kon geven aan thuisgevaaren stuurliu. Dat kon Kees Zeeuw niet, bij een examen dat de schepenen hem lieten afleggen zakte hij. Er was dus een conflict tussen de regenten en de ouders, uiteindelijk benoemden de regenten toch een man van buiten en dat pikten de jutters niet. Toen Kees Zeeuw, die al waarnemend schoolmeester was, de sleutels van de school af moest geven drong een menigte de woning van Visser binnen.

Onder hen Cornelis Jongkees, Arie Veter en Jan Pronk. Er vielen harde woorden. De militie kwam erbij en militiekapitein Lucatelli schreef op wat voor uitlatingen de roervinken deden. Cornelis Jongkees eiste namens de oproerkraaiers inzage in de examensommen die Kees Zeeuw had moeten maken. De menigte vertrok naar het huis van de secretaris van het schepencollege, want die zou de sommen hebben. Ook daar drongen enkelen, onder wie Jongkees, weer binnen. Jongkees eiste dat Zeeuw als schoolmeester werd aangesteld. De schepenen lieten de kerkklokken luiden, de bevolking verzamelde zich en hoorde hoe de schepenen besloten dat ze aftraden. Ze wilden zich niet door het volk laten dwingen en kozen nu deze weg.

De regenten schreven een brief aan Prins Willem IV en deden aangifte tegen de voornaamste oproerkraaiers. Uiteindelijk werden Arie Tuynsaat, Cornelis Jongkees alias Ouwe Kees, Cornelis Vroom en Cornelis Pronck gevangengenomen en in Den Haag in de Gevangenendoor opgesloten. Tegen Jongkees werd levenslange

verbanning geëist. Uiteindelijk luidde het vonnis 15 jaar verbanning uit de jurisdictie van Den Helder/Huisduinen. Het lijkt er op dat, gezien het overlijden van Cornelis in 1760 te Den Helder, hij toch weer naar de regio terugkeerde. Het staat niet vast waar hij heeft gewoond na zijn verbanning. Dat zou best eens op Texel geweest kunnen zijn. Vanuit Texel, het geboorte- eiland van zijn vrouw, kon hij zijn beroep van visser en loods gewoon blijven uitoefenen.

Ergens op de Walingsdijk tussen Avenhorn en Ursem staat de grenspaal van Hoorn.

Iemand die uit deze stad verbannen was, moest dus voorbij die paal blijven. Waarschijnlijk heeft Den Helder vroeger ook zo'n soort grensteken gehad, maar waarschijnlijk niet zo'n mooie!

De schout en z'n rakkers mochten de banneling voorbij die paal niet achtervolgen en/of gevangen nemen. (Uit Genealogica september 2011)

Parenteel van **Cornells Cornelisz (Cor) Jongkees**

Ingezonden door Aat Kramer

1 Cornells Cornelisz (Cor) Jongkees is geboren op 05-08-1708 in Den Helder, zoon van Cornelis Aarjensz Jongkees en Neel Jans Breet. Hij is gedoopt op 05-08-1708 in Den Helder. Cor is overleden op 06-02-1760 in Den Helder, 51 jaar oud.

Beroep: Hij deed loodsexamen op 3-10-1733 op 25 jarige leeftijd. Hij was visser en loods.

Vermeld: Cornelis Cornelisz Jongkees alias Oukees werd op 24-04-1750 voor 15 jaar verbannen uit den lande van Huisduinen en Den Helder wegens oproer en seditie? (criminele sententies Hof van Holland).

Overig: Bij de doop van zijn zoon Isaac Jongkees op 03-09-1741 getuigde hij onder de naam Cor Kikkert!

Cor trouwde, 26 jaar oud, op 21-11-1734 in Den Helder met Lijsbet Alberts Kikkert, 28 of 29 jaar oud, nadat zij op 23-10-1734 in Den Helder in ondertrouw zijn gegaan.

Lijsbet is geboren in 1705 in Den Burg, dochter van Albert Albertsz Kikkert en Stijntje Alberts. Zij is gedoopt op 08-10-1708 in Den Helder. Lijsbet is overleden, 65 of 66 jaar oud. Zij is begraven op 29-12-1771 in Den Helder.

Kinderen van Cor en Lijsbet:

- 1 Neeltje Cornelis Jongkees, gedoopt op 07-01-1736 in Den Helder. Volgt 1.1.
- 2 Aarjaantje Cornelis Jongkees, gedoopt op 10-10-1739 in Den Helder. Volgt 1.2.
- 3 Cornelis Cornelisz Jongkees [1.3], geboren omstreeks 1740. Cornelis is overleden.
- 4 Isaac Jongkees [1.4]. Hij is gedoopt op 03-09-1741 in Den Helder. Isaac is overleden, 2 jaar oud. Hij is begraven op 27-01-1744 in Den Helder.
- 5 Jan Cornelisz Jongkees, geboren op 07-11-1743 in Den Helder, 'olat 1.5.
- 6 Cornelis Cornelisz Jongkees [1.6], geboren omstreeks 1748 in Den Helder. Cornelis is overleden.
- 7 Stijntje Cornelis Jongkees [1.7]. Zij is gedoopt op 01-06-1755 in Den Helder.

Notitie bij de geboorte van Stüntie: Haar moeder noemt zich bij Stijntjes doop Lijsbet Isaacs Trompetter!

Stijntje is overleden op 09-08-1764 in Den Helder, 9 jaar oud.

1.5 Jan Cornelisz Jongkees is geboren op 07-11-1743 in Den Helder, zoon van Cornelis Cornelisz (Cor) Jongkees (zie 1) en Lijsbet Alberts Kikkert. Hij is gedoopt op 10- 11-1743 in Den Helder. Jan is overleden op 25-08-1820 in Den Helder, 76 jaar oud.

Beroepen:

(Hij was grootschipper, commandeur walvisvaart op de "Wilhelmus Josephus".Dit was een schip van rederij "Willem van Brienen en Zonen" te Amsterdam. Het was uitgerust met 7 sloepen en was bemand met 44 koppen. Het journaal van de "Wilhelmus Josephus" van 1772 bevat een "Lijst van de victualy en ordre op de rantsoenen": per man berekend op drie dagen per week een pond ossen-, Schapenvlees of spek; Vier maal per reis 3/4 pond stokvis; per week een pond kaas; een pond boter; 1 1/2 kop gort; 1 1/3 kop grauwe erwten; 1 1/3 kop groene erwten; 1 ham per reis; zout naar behoefte; bier en water "naar tijdsomstandigheden". Bij het aan boord gaan werd een half aam (3/4 hl) onder het scheepsvolk uitgeschonken en tijdens de vaart was per man "een half muddetje geneever" (- 50 liter) gereserveerd, naar gelegenheid te verstrekken. Voor verlichting werden voldoende kaarsen en raapolie meegenomen. Voor zieken was op extra rantsoen vlees en wijn gerekend. Op 10 juli 1772 besloot Jan Jongkees na een goede vangst in straat Davis huiswaarts te keren. Hij had in totaal 247 hele vaten en 32 pijpen spek, 1 vat staartspek, 48 vaten en 3 pijpen kreng onder de luiken. Op 11 augustus noteerde Jan Jongkees in het scheepsjournaal: "dwarsin de wal, te 6 ure sagen Camperduyn en kregen een loots aan boord, Siemen Schrander van de Helder, en waren klok 3 ure na de middag in het Oude gadt en behouden binnen.")

(Hij is tevens geëmployeerde in het huis der gemeente geweest.)

Overig: Op 09-03-1778 werd hij tot f 4000 gegoed en op 25-02-1787 tot f 8000.

Jan: (1) trouwde, 29 jaar oud, op 30-09-1773 in Huisduinen met Aagje Dirks Brouwer, 26 jaar oud, nadat zij op 03-09-1773 in Den Helder in ondertrouw zijn gegaan. Aagje is geboren op 27-02-1747 in Huisduinen, dochter van Dirk Pietersz Brouwer en Aagje Robijn. Aagje is overleden op 22-06-1782 in Den Helder, 35 jaar oud. Zij is begraven op 24-06-1782 in Den Helder.

(2) trouwde, 42 of 43 jaar oud, in 11-1786 in Den Helder met Catharina Harge, 47 jaar oud, nadat zij op 11-11-1786 in Den Helder in ondertrouw zijn gegaan. Catharina is geboren op 11-10-1739 in Callantsoog, dochter van Jan Willemsz Harge en Marijtje Pieters Muller. Catharina is overleden op 13-04-1794 in Den Helder, 54 jaar oud.

Catharina is weduwe van Cornelis Coopman (1741-1779), met wie zij trouwde op 30-05-1773 in Den Helder.

Kinderen van Jan en Aagje:

- 1 Cornelis Jansz Jongkees, geboren op 28-08-1774 in Den Helder. Volgt 1.5.1.
- 2 Dirk Jansz Jongkees [1.5.2]. Hij is gedoopt op 26-05-1776 in Den Helder. Dirk is overleden, 1 maand oud. Hij is begraven op 08-07-1776 in Den Helder.
- 3 Dirk Jansz Jongkees [1.5.3]. Hij is gedoopt op 11-01-1778 in Den Helder. Dirk is overleden, 2 dagen oud. Hij is begraven op 13-01-1778 in Den Helder.
- 4 Aagje Jans Jongkees [1.5.4]. Zij is gedoopt op 01-01-1779 in Den Helder. Aagje is overleden op 08-05-1779, 4 maanden oud.
- 5 Robijn Jansz Jongkees, geboren op 29-03-1780 in Den Helder. Volgt 1.5.5.
- 6 Aagje Jongkees [1.5.6]. Zij is gedoopt op 22-07-1781 in Den Helder. Aagje is overleden op 13-08-1781 in Den Helder, 22 dagen oud.
- 7 Roelof Jongkees, geboren op 15-06-1782 in Den Helder. Volgt 1.5.7.

Het vervolg bevat alleen de kinderen die in de kwartierstaat van A. Kramer staan:

1.5.5 Robijn Jansz Jongkees is geboren op 29-03-1780 in Den Helder, zoon van Jan Cornelisz Jongkees (zie 1.5) en Aagje Dirks Brouwer. Hij is gedoopt in Huisduinen. Robijn is overleden op 11-12-1831 in Den Helder, 51 jaar oud.

Beroep: Hij was boereknecht, vrachtrijder, zaakwaarnemer, commissaris der voerlieden, slijter in sterke dranken.

Robijn trouwde, 24 jaar oud, op 29-04-1804 met Neeltje Aarjens de Groot, 22 jaar oud, nadat zij op 14-04-1804 in Den Helder in ondertrouw zijn gegaan. Neeltje is geboren op 15-11-1781 in Amsterdam, dochter van Aarjen Jansz de Groot en Guurtje Dirks Leeuw. Zij is gedoopt op 18-11-1781 in Amsterdam, Westerkerk. Neeltje is overleden op 10-04-1859 in Den Helder, 77 jaar oud.

8 kinderen van Robijn en Neeltje, waaronder

8 Abraham Jongkees, geboren op 25-03-1821 in Den Helder. Volgt 1.5.5.8.

1.5.5.8 Abraham Jongkees is geboren op 25-03-1821 in Den Helder, zoon van Robijn Jansz Jongkees (zie 1.5.5) en Neeltje Aariens de Groot. Abraham is overleden op 07-09-1894 in Den Helder, 73 jaar oud. Hij is begraven op 10-09-1894 in Den Helder, Graf AK9. Adres:

Hij woonde op het adres Middenstraat 83b.

Beroep: Hij was bediende, koopman.

Abraham trouwde, 36 jaar oud, op 27-08-1857 in Den Helder met Cornelia Jacoba Koopman, 25 jaar oud. Cornelia is geboren op 03-09-1831 in Texel, dochter van Cornelis Teunisz Koopman en Petronella Catharina Wilhelmina Oosthout. Cornelia is overleden op 20-02-1907 in Den Helder, 75 jaar oud.

Notitie bij overlijden van Cornelia: Ze woonde op het laatst op het adres Kanaalweg 22, bij haar dochter Adriana Jongkees en schoonzoon Cornelis Kramer

8 kinderen van Abraham en Cornelia, waaronder:

7 Adriana (Jane) Jongkees, geboren op 01-02-1870 in Den Helder. Volgt 1.5.5.8.7.

1.5.5.8.7 Adriana (Jane) Jongkees is geboren op 01-02-1870 in Den Helder, dochter van Abraham Jongkees (zie 1.5.5.8) en Cornelia Jacoba Koopman. Van de geboorte is aangifte gedaan op 04-02-1870. Jane is overleden op 02-10-1962 in Den Helder, 92 jaar oud. Zij is begraven op 05-10-1962 in Den Helder, Graf AK 7.

Adres: (Ze woonde voor haar huwelijk in Wijk D nr 263.)

Jane trouwde, 22 jaar oud, op 17-03-1892 in Den Helder met Cornelis (Kees) Kramer, 22 jaar oud. Kees is geboren op 08-06-1869 in Den Helder, zoon van Pieter Kramer en Wolmet Scheerman. Kees is overleden op 21-04-1919 in Den Helder, 49 jaar oud (oorzaak: Spaanse griep). Hij is begraven op 24-04-1919 in Den Helder, Graf AK 7. Beroep: Hij had een schildersbedrijf op Kanaalweg 15, achter het woonhuis.

10 kinderen van Jane en Kees, waaronder:

7 Cornelis (Kees) Kramer, geboren op 19-07-1905 in Den Helder. Volgt 1.5.5.8.7.7.

1.5.5.8.7.7 Cornelis (Kees) Kramer is geboren op 19-07-1905 in Den Helder, zoon van Cornelis (Kees) Kramer en Adriana (Jane) Jongkees (zie 1.5.5.8.7). Kees is overleden op 20-05-1972 in Den Helder, 66 jaar oud. Hij is begraven op 25-05-1972 in Den Helder, Graf BD 14.

Beroepen: Hij was onderwijzer, later leraar mavo en adjunct directeur van de Koningin Wilhelmina-mavo Functie: Hij was kassier (boekhouder) van de Gereformeerde kerk te Den Helder.

Kees trouwde, 27 jaar oud, op 14-09-1932 in Anna Paulowna met Jeltje (Jelly) Veenstra, 31 jaar oud. Jelly is geboren op 05-02-1901 in Terwispeel, dochter van Albert (Ab) Veenstra en Elske Theunis Dragstra. Jelly is overleden op 31-10-1978 in Den Helder, 77 jaar oud. Zij is begraven op 04-11-1978 in Den Helder, Graf BD 14.

Beroep: Ze verdiende de kost als dienstmeisje, onder andere bij bakker Hooijmeijer in Anna Paulowna en het doktersgezin Vroom in Den Helder.

Overig: Ze was 13 jaar toen ze met haar ouders van Terwispeel verhuisde naar Anna Paulowna.

8 kinderen van Kees en Jelly, waaronder:

3 Adriaan (Aat) Kramer, geboren op 24-06-1936 in Den Helder. Volgt 1.5.5.8.7.7.5.

1.5.5.8.7.7.3 Adriaan (Aat) Kramer is geboren op 24-06-1936 in Den Helder, zoon van Cornelis (Kees) Kramer (zie 1.5.5.8.7.7) en Jeltje (Jelly) Veenstra.

Beroep: Hij was directeur basisonderwijs.

Overig: Aat is als derde zoon vernoemd naar zijn vaders moeder, Adriana Jongkees.

Aat trouwde, 25 jaar oud, op 20-09-1961 in Den Helder met Elisabeth Adriana (Elly) van Baars, 23 jaar oud. Elly is geboren op 15-04-1938 in Den Helder, dochter van Willem (Wim) van Baars en Adriana Wilhelmina (Jeanne) Hollestelle. Beroep: Elly was achtereenvolgens typiste, medewerkster bij de Nutsspaarbank, gemeenteambtenares en secretaresse.

School 7

“150 jaar Kalefaten”

In het jaar 1505 liet Vrouwe van Egmond het eerste huis in de Helderse polder bouwen, hiermee werd het ontstaan ingeluid van het dorp en later de stad. die het zoveel oudere Huisduinen zou overvleugelen.

Dit dorp beleefde als vissersdorp in de zestiende- en zeventiende eeuw een periode van grote bloei, vele commandeurs ter Groenland visserij de walvisvaart hebben zich daar gevestigd.

Dat éérste Helderse huis bleef niet lang éénzaam in de polder staan: alras ontwikkelde zich daar, in de beschutting van ten noorden en westen liggende duinen, een dorpje, dat opbloede bij de gratie van zeescheepvaart, die van de grote Zuiderzeekoopsteden als Hoorn, Enkhuizen, Medemblik en Amsterdam via Texels Ree zee koos naar verre oorden als de Oostzeelanden, Spanje, Portugal en later naar Oost-Indië.

De duinen vormden van oudsher een natuurlijke bescherming tegen de krachten van de zee.

In 1570 veroorzaakte de Allerheiligen-vloed een ware catastrofe, waarbij duizenden mensen aan de Noordzeekust het leven lieten.

Als gevolg van deze stormvloed verdwenen ook bij Helder grote stukken duin in zee. Bij de volgende stormvloeden kalfden die duinen steeds verder af, zodat het ogenblik kwam, waarop die bewoners van Helder hun huizen moesten verlaten en hun dorp elders herbouwden.

Een nieuw dorp werd gesticht op de plaats van het tegenwoordige Oud Den Helder. Dit stadsgedeelte is in 1940-1945 op last van de bezettings autoriteiten gesloopt en na 1945 in een modernere stijl herbouwd.

De oorspronkelijke oude nederzetting verdween geheel met de beschermende duinen in zee. Het nieuwe dorp Helder, later werd dit Den Helder, lag niet meer achter een beschuttende duinenrij, het lag op polderland en een steeds zwaarder wordende dijk moest het tegen 't geweld van de golven beschermen.

Na een snelle ontwikkeling, de tijd met de France revolutie, de tijd van Vrijheid. Gelijkheid en Broederschap en achtereenvolgens de Bataafse Republiek, inval van de Engelsen en Russen en de inlijving in het Franse Keizerrijk, met als sluitstuk het langdurige beleg van de vesting, welke onder admiraal Verheull langer stand hield dan Parijs had verwacht, kwam in 1814 de capitulatie, en hiermee voorgoed een eind aan de Franse-tijd.

Nauwelijks zijn de Fransen vertrokken en denkt Den Helder een kalme periode tegemoet te gaan, of de rust wordt verstoord door de bouw van een groots maritiem etablissement, waarop direct het graven van het Noord-Hollandskanaal en inpoldering

van het Koegras volgen, het een en ander gaat gepaard met een grote toevloed van bewoners, die zich tijdelijk of permanent vestigen.

Reeds in 1815 werden voorbereidingen getroffen om onder leiding van De Inspecteur Generaal van Waterstaat, Jan Blanken Janzn, de bouw van een droogdok en zeedoksluis te realiseren.

Grote bouwputten werden volgens de gegevens en tekeningen (ontwerp Jan Blanken Janzn) gegraven, en de bouw werd in enkele jaren een feit.

In 1820 werden onderhandelingen en besprekingen gevoerd om het gehele etablissement over te dragen aan de Minister van Marine, het geen uiteindelijk op 2 September 1822 heeft plaats gevonden.

In dit jaar heeft ook de eerste dokking plaats gevonden nl. van het oorlogschip "Willem de Eerste".

Een verbinding tussen Amsterdam en Den Helder werd in die jaren tot stand gebracht door het graven van het Groot Noord Hollandskanaal, ook naar ontwerp van Jan Blanken Janzn.

In de thans achter ons liggende 150 jaar is er veel gebeurd, velen hebben op de Rijkswerf hun dagelijks brood verdiend, vele schepen zijn in deze afgelopen jaren gedokt, gekalefaat en zelfs nieuw gebouwd, te veel facetten om in deze korte tekst, weer te geven.

Om toch enigszins de 150 jaar Rijkswerf te overbruggen heeft de jubileumcommissie gemeend een kleine expositie, bestaande uit oude foto's, geschreven stukken, gereedschappen etc, aangevuld met gegevens van deze tijd, te moeten organiseren. Hopelijk valt de expositie in Uw smaak, waarbij een woord van dank op zijn plaats aan de velen, die spontaan het geëxposeerde materiaal ter beschikking hebben gesteld.

De Werkgroep
'150 jaar Kalefaten'

Ons vaderland, geliefden is ontstaan
Uit slijk en blubber van de oceaan
Dat spoelde aan, en klonterde vast
Tegen een grassprietje, wat daar drijvende
was.
En de klont kwam de ander tegen
En dat werd een plakaat, zo gedegen.
Dat daar een heleboel mensen op konden
wonen,
Om zich des zaterdags te kunnen
verschonen,
Groeven ze een kuil met stromend water
en vissen.
En noemde die “Zuiderzee”, zaliger
nagedachtenisse.
Zo las daar ons vaderlandse grond.
In den volkren prille ochtendstond.
Nu was er in die verre tijden
Het volk der Romeiners, machtig in ‘t
strijden
Zij leefden met andere volkers steeds in ‘t
gekijfe
Nadermaal ze met hun vingers nergens af
konden blijven.
En deze lieden kwamen nu, rij aan rij
Over onze grenzen tot aan de
Amersfoortse hei.
Maar in dat hachelijk uur
Geraakte er een bataaf in vuur
Hij riep zijn volk op ter vergadering,
En sprak terwijl hij op een boomstronk
sting
“Goeie dag” ik ben Claudius Civilis
Hoewel mijn kleding tot op heden civiel is
Trek ik straks het harnas aan
Om de vijand lijk te slaan
Zijt gij goede vader landers
Droogt dan al Uw waterlanders
Neemt Uw geweer en schild, kom aan
Batavieren sluit U aan.
Zo sprak deze onversaagde held
En honderd duizend mannen, welgeteld
Gingen met hem mee, en in het knokken
Sloegen zij ganse legioenen Romeinen aan
brokken
Maar ach, mijn geliefden wat hielp dat al
Er kwamen nieuwe Romeinen zonder tal
Zij bezetten ons land met hun brutale fasie
En de Batavieren waren het haasie.

Enkele eeuwen gingen voorbij
brouwerij.
Het was op een stikdonkere nacht
En de mannen waren juist op jacht
En riepen luid, hup bello pak ze
Toen kwamen de Friezen, Franken en
Saksen
En overstroomde ons land gans
Van Sas van Gent tot Nieuwerschans
Kenbaar waren deze sinjeuren
Aan de navolgende couleuren
Blauwe ogen, gele lokken
Een groen vijgeblad en bruine sokken
Een rooie neus en een zwart geweten
Voorwaar een schouwspel om nooit te
vergeten
En evenals vroeger die lui aan de Tiber
Waren het heidens van zeer zwaar kaliber
Allewel, spoedig veranderde dat
Want er gingen zendelingen op pad
Die deden slim of ze niets wisten
En verklaarde alleman tot christen
Met name Willibrord zij hier vermeld
Van wie men wonderen verteld
En dan de grote Bonefasi
Dee’s leste onderging een operatie
Bij Dokkum werd hem de skedel gelicht
Zo stierf hij, het was een rot gezicht.
De nare merovingen kwamen
O, wee zelfs iedere vroede dame
Verkoos zich tot ega ene man
Met de welke ze stevig moorden kan
Tenslotte vond men op mijn oer
Wat bloed en vellen, en niets meer
Maar uit was de herrie van die heren
Toen Karel de Grote op zijn troon ging
regeren
En deze had een majesteit
Als een 40 jarige kindermeid
Hij werd aangebeden uitermate
Door alle zijnde onderzaten
Want hij hield veel feesten in zijn paleis
En zorgde ook trouw voor zijn onderwijs
Als leesboekje voor de eerste klas
Schreef hij Karel de Elegast
Dit was echt voor de kinders geschreven
En daarom heeft paus Leo ‘t gelezen
Uit dank sprak deze een moment met hem
samen

Niet om 't een of ander, maar ik verklaar je
tot keizer, amen
Helaas werd keizers macht geschonden
Door misselijke vagebonden
Die kwamen uit de Noord, uit een land
van kluiten
Waar 't swinters kouder is dan buiten
Ze staken af in draken boten
En vertraptten met hun vuile poten
Al het schoon gewas wat te velde sting
En snelde kop, elk die men ving
Dit waren de Noormannen en de Denen
Komt mijn dochter, laat ons wenen.

Na de daarop volgende jaartousend wende
Volgen er geliefden een hele bende
Van graven en gravinnen zonder wederga
Zoals Dickij, Dickij Arnoud exetera.
Elk had een stamboom en familiewapen
Waar alle poorteren naar stingen te gapen
Met name de roem van Floris de Vijfde is
ongehoord
Niet zozeer om 's mans leven, dan wel
omdat de man werd vermoord
Degenen die deze laffe daad hebben
begaan
Worden edelen genaamd, hoe kan het
bestaan
En dan was er nog Jacoba van Beieren
Liefhebster van mannen, valkenjacht en
eieren
Ze bedreef in 't publiek de zoen van Delft
Maar wisselde vaak van wederhelft
Op het einde der graven periode
Kwamen de Bourgondiërs in de mode
De inborst dezer lieden verschilde
menigvoud
Want Philips was goed, maar Karel was
stout.
Zij hielden aan hun hoven machtige
banketten
Allewel om niet al te zeer te vervetten
Gingen ze menigwerf jagen en de bossen
Hard dravende op hun rossen.
Tenslotte kwamen we onder de plak
Van Karel de Vijfde en zijn clack.
Dit was een druif uit het Habsburger gilde
Vandaar dat hij alles hebben wilde
Zelfs Spanje lag aan zijne voeten
En boordevol zaten de petoeten

Met lieden die het dorsten wagen
Zich over het onrecht te beklagen
In Nederland hadden we toen voor de pret
Maar een beeldenstorm op touw gezet
Toen de Keizer dat vernam
Werd hij hart verscheurend gram
En wilde de zaak met kracht beletten
Maar toen kwamen de edelen aanzetten
En legden bij Greta een smeekschrijf op
de mat
Waarin zo het volgende was vervat
"waar blijft de vrijheid ener mens
Als hij niet eens naar sijnen wens

En tot herstel van recht en normen
Naar hartelust mag beelden stormen"
Als Keizers antwoord ploffen tof
Toen vonden we het welletjes
En maakten nieuwe relletjes
Tevens werd den Keizers onverveerd
De tachtig jarigen oorlog verkleerd.

Alva zou even een eind maken aan het
zoodje
Naarden en Zutfen legden het loodje
Haarlem verwierf zich veel roem en eer
Maar viel ondanks kenau en kokende teer
Maar toen de nood op 't hoogste was
Kwam redding ook alras
Want temidden van dit vreselijke dreigen
Begon onze grote Willen de eerste te
zwijgen
En dit was zo vreselijk om te horen
Dat alle spekken de moed verloren
Wel werd de prins te Delft doodgeschiet
Maar zijn zwijgen veranderde daardoor
niet
Dies bleef de overwinninge aan ons
De spekken kregen bons na bons
Maurits nam Breda zowaar
Vermomd als brandstofhandelaar
Frederik Hendrik deed de rest
Die dwong steden, dat geng best.
Op 't end bedacht een slimmerd, dat de 80
jaren
Voor dees oorlog bestemd, verstreken
waren
Waarop men de vrede van Munster sloot
Nooit blij der mare, nooit vreugd zo groot.

Maar die stomme Willem de tweede
maakte nogal in de lente
Hoog lopende ruzie met de heren regenten
De straf die volgde dan ook binnen 't uur
Hij stierf aan een beperkte levensduur
Die regenten nu waren ongelogen
meesterlijke psychologen
Ze besloten tot een stadhouder loze tijd
Want een vastendag verhoogt de appetijt
Maar ach men kreeg tijdens het vasten pijn
in de buik
Want de Engelsen verzonnen truuk na
truuk
Om onze handel zeer te knechten
Zodat we besloten om maar weer te gaan
vechten
Dit maal op het ruime sop
Met de drie kleur hoog in top
Er kwam een opleiding tot zeeheld f 1,50
per dag
Waarmee men waarlijk in een behoefte
voorzag
Tromp, Jan Evertsen en van Galen
Voorts van Obdam een lands generale
Die bij vergissing op een schip wier gezet
Die bezorgde hem maar matig pret
Want zijn schip , onder vreselijk gerucht
Spatte hij in stukken door de lucht
Kort daarop besloten enige buitenlandse
heren
Een rampjaar voor ons te organiseren.
Om daarvoor ook een bijdrage te geven
Hebben wij toen de Gebroeders de Wit
aan 't spit geregen
De situatie werd gered te slotte
Door "de Ruyter" die met alle gevaren
spotte
Hij won de vierdaagse die slimme Michel
Hij had zich tevoren getraind met het
bekende wiel.

't Was Willem III die middels het bewind
aanvaarde
Hij beroofde daarmee het edict van zijn
eeuwigheidswaarde
Hij wist zo listig te manouvreren
Dat zelfs de Tommies met hem gingen
choceren

Ze maakten hen glorieus king, sum com
laude
En zongen God save the King, de jongen
en de ouden
maar ach, het geviel anders, een mol lei
onvervaard
Een hoop vlak voor 't koninklijke paard
Dit feit was niet te overleven
En de King is er dan ook in gebleven
Maar ach toen werd ons aangenaam
verpozen
Gestoord door zware ruzie met de heren
Franszosen
Deze onbesneden druiven
Grepren ons zo deerlijk in de kluiwen
Dar er in die hoge nood
Weer een stadhouder op de troon werd
gepoot
Willem de Vierde verkozen bij acclamatie
Bleek echter geen gelukkige creatie
Allewel, als een dominee door zijn hoge
zije
Zo zorgde hij voor een pastortije
Van Willem de Vijfde, nog volledig kind.
Voerde zijn Ma het hoogste bewind
Zij heulde met een mannetjes putter
De hertog van Brunswijk, wol en butter
Maar in die tijd was geschil gerezen
Tussen de Patriotten en de Keesen
Beide zwoeren kou en trouw
Aan het schone rood - wit - blauw
Maar de vraag waarop de ruzie stoelde
Was of men staande, dan wel liggende
banen bedoelde
'O, eendracht schrouwd, men legt u lagen
Hoe kunt gij toch 't gekrijs verdragen
Van Kaat Mossel en aanverwante dieren
Die in die herrie welig tieren"
De zaak liep zo hoog dat men zei, wat nu
Dat was stom want toen kwam Pietje Cru
Die maakte ons land, na veel droeve
taferelen
Tot een puist aan Frankrijks achterdelen
Dit figuur door wat frasen verbloemd
Werd Bataafse republiek genoemd.
Ach, hoe menig lange zuchte
Kliefde klagend door de luchte
Al ons vreten werd op gevreten
Door die slampampende sanculotten

Even kregen wij een Koning, die ons wist
te verblijden
Door het laten springen van een kruitschip
bij Leiden
En toen werden we ingelijft met huid en
haar
O, wee geliefden wat was dat naar.

Maar Napoleon liet zich, geheel volgens
plannen
Naar het eiland van Sint Helena verbannen
En op dat heugelijk tijdsgewricht
Kwam ook de redding weer in 't zicht
Oranje trotseerde het kolkende sop
En in een vissers notendop
Omstuwde door knorhanen, krabben en
haringen
Pootje baai de vorst naar de kust van
Scheveningen
En toen de koninklijke tenen
Van kaas bevrijd door wier en stenen
Het strand omhelsden met bevende
nagelen
Werd de laatste Fransman plat geslagen
Zo werd Willem den eerste in deze landen
De soevereine vorst der Nederlande
Maar ach de Belgen wilden een eigen vorst
Ze hielden niet van een heidens worst
Dies stingen zij op en spangden uitermate
Het vege lijf van onze soldaten
Met name van Speijk kwam zeer in 't nauw
Die vijand riep reeds nu heb ik jouw
Maar van Speijk lachte slim, hij wist een
grapje
Hij ging naar beneden, langs een trapje

Stak de lont in het kruit en sedertdien
Heeft niemand de man ooit weer gezien
De Belgen scheiden zich af, hoera
Nu waren we tenminste weer onder elkaar
En omdat de brave burgerman
Toch iets hebben moet wat hij ontduiken
kan
Besloot men vele wetten te maken
Waarover harde noten vielen te kraken
Want het ene ministerie was er nog niet
Of het andere lag alweer in 't verscheid
Thor en andere grote becken Leien
alsmaar vingers op de
Plekken

Heemskerk, Scholte, Kuiper, en Colijn
Verbonden ze dan met olie en azijn
Ze werd de Nederlandse maagd
Door vele mannen steeds geschraagd
Maar ach, toen kwam in rook en damp
Deze vreselijke wereldkamp
En daarin is ook dit naars geschied
Dat we werden voor een poosie bezet
gebied
Wat wel te doen tegen zulken kwaad
Gewoon wachten tot het over gaat.
En nu aan 't eind van mijn verhaal
Vraagt gij natuurlijk naar een moraal
Wel nu de historie is als een spiegel
Ziet gij daarin, wordt dan niet kriegel
Maar trekt Uw nut uit menig exempel
En brengt Uw offer in de vaderlandse
tempel.

Alzo gedaan te Den Helder, in het jaar 1943 tijdens diverse bombardementen door de
R.A.F. In de schuilkelder tegenover de scheepsbeschietters werkplaats.

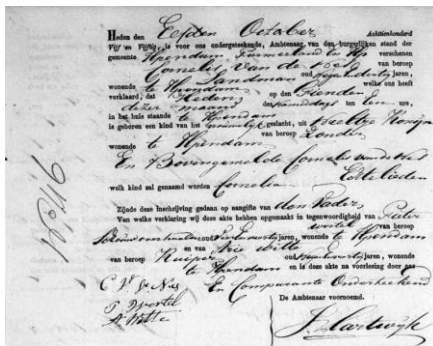
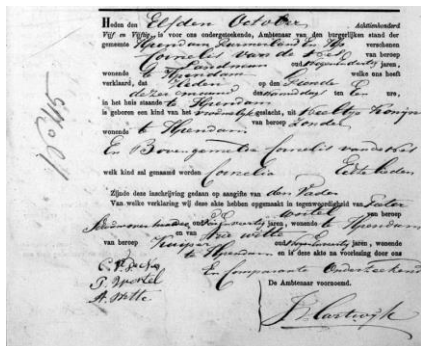

Een raadsel opgelost.

door: Rob Mos

Bij een genealogisch onderzoek komt men soms vreemde dingen tegen. Dat overkwam mij ook bij het onderzoek van de naam “van de Nes”, de meisjesnaam van mijn echtgenote.

Cornelis van de Nes deed op 11 november 1855 in Ilpendam aangifte van de geboorte van een tweeling op 10 november 1855. De namen werden ingeschreven als Cornelia van de Nes en, ja u leest het goed, nogmaals een Cornelia van de Nes. Als we de akten goed bestuderen zien we, om het nog moeilijker te maken, de zelfde geboortetijd n.l. namiddag één uur. Het enigste verschil in de akten is het met potlood erbij geschreven aktenummer No. 45 en No. 46. In het Bevolkings Register van Ilpendam

en Wijdewormer vond ik de twee nogmaals terug als Cornelia en Cornelia geboren 10 oktober 1855. Wat was hier aan de hand?

Na veel zoeken vond ik tussen de geboorteakten van Ilpendam van 18 juni 1889 (akte No. 31), een uitspraak van de Arrondissements Rechtbank van Haarlem die het antwoord gaf op deze vraag.

42	Nes	Cornelia / van de Nes	10 Oct. 1855	Ilpendam	Q	10	Sonnes
43	Nes	Cornelia / van de Nes	10 Oct. 1855	Ilpendam	Q	10	Sonnes
9	Nes	/ van de Nes	Cornelia	10 Oct. 1855	Ilpendam		Sonnes
10	Nes	/ van de Nes	Cornelia	10 Oct. 1855	Ilpendam		Sonnes

De dames die ondertussen al 34 jaar waren geworden gingen naar het stadhuis voor een extract uit het geboorteregister en kregen daar tot hun niet geringe verwondering

te horen dat zij beiden bij de geboorteaangifte dezelfde naam Cornelia hadden gekregen. De gelijkenis van de tweeling was sprekend, maar toch waren er nog enige verschillen. Zij die altijd al Cornelia werd genoemd, was een weinig mank over de linkerzijde en 1.47 meter lang terwijl zij die steeds Crelia genoemd werd, goed ter gang was en 1.50 meter lang.

Dat deze omstandigheid aanleiding kon geven tot verwarring en vergissingen, bijvoorbeeld indien de requestanten een huwelijk wensten aan te gaan of wanneer aan één van hen een erfenis te beurt mocht vallen, werd dus bij de rechtbank een verzoek ingediend, om zij die goed ter been en 1.50 meter lang was en akte No. 46 had, haar naam te doen veranderen in Crelia. Dit verzoek werd toegekend met de vermelding dat het in het lopende register op de kant van de gemelde geboortekte moest worden ingeschreven. Op de geboortekte is van deze mededeling niets te zien.

De tweeling is nooit getrouwd geweest en resp. 79 en 85 jaar oud geworden. In een plaatselijke krant van 1912 werd melding gemaakt van het 68-jarige huwelijksjubileum van hun ouders Cornelis van de Nes (91j) en Neeltje Konijn (89j) waaruit bleek dat de toen 50-jarige tweeling de zorg voor hun ouders op zich hadden genomen. Tegenwoordig zouden we dit dus mantelzorg noemen.

Op het hierboven afgebeelde echtpaar kan men ten volle de woorden: „Een in alle opzichten gelukkig huwelijk” toepassen; de man C. v. d Es genaamd, is 91, de vrouw, Neeltje Konijn, is 80 jaar; beiden geboortig uit Edam, bewonen zij de buurtschap Haaldersbroek bij Zaandam. — Onlangs vierden ze hun 68-jarige bruiloft bij hunne jongste kinderen, een tweeling van 50 jaar, door wier zorgen zij een prettigen ouden dag hebben.

1907

Militaire Historie

Naar aanleiding van de lezing op 25-09-2015 van mevr. Saskia J. Klooster MA, Information Specialist Military History, een overzicht.

Mevr. Klooster vertelde ons over de archieven van defensie en wat daar allemaal te vinden is. In een hoog tempo vertelde ze ons over het NIMH (Nederlands Instituut voor Militaire Historie).

Er zijn archiefstukken over o.a.: nalatenschappen, Zeevaartschool Den Helder, beeldcollecties, filmcollecties, enz.

Voor wie het allemaal wat te snel ding hebben we voor u wat websites gezocht o.a. <https://www.defensie.nl/organisatie/cdc/inhoud/eenheden/nimh/contact-en-bereikbaarheid>

Bezoekadres : Frederikkazerne, gebouw 35 H-toren

Van Alkemadeaan 786, 2597 BC Den Haag.

Voor toegang tot het kazerneterrein is een geldig identiteitsbewijs vereist.

Een andere bron voor militair onderzoek is het Nationaal Archief in Den Haag, waar u b.v. financiële admiraliteit en gegevens van het Rode Kruis kunt raadplegen.

<http://www.nationaalarchief.nl/>

Verder zijn er de archiefdiensten in Kerkrade, Postbus 7000, 6460 NC Kerkrade.

Hier kunt u terecht voor de persoonsgegevens van militairen geboren voor 1908.

Voor het verkrijgen van informatie hebt u een geboortedatum van de gezochte persoon nodig en een kopie van een geldig identiteitsbewijs van uzelf nodig.

Voormalige Admiraliteitssteden, niet te verwarren met VOC-steden, zijn:

Amsterdam <https://stadsarchief.amsterdam.nl/>

Rotterdam <http://www.stadsarchief.rotterdam.nl/>

Hoorn <http://www.westfriesarchief.nl/>

Middelburg <http://www.zeeuwsarchief.nl/>

Groot Britannië <http://www.nationalarchives.gov.uk/education/>

Alles over familienamen in België

De Belgische tegenhanger van de Familienamen website van het Meertens Instituut.

U kunt kijken hoe vaak en waar de naam in 1998 en 2008 in België voorkwam.

<http://www.familienaam.be/>

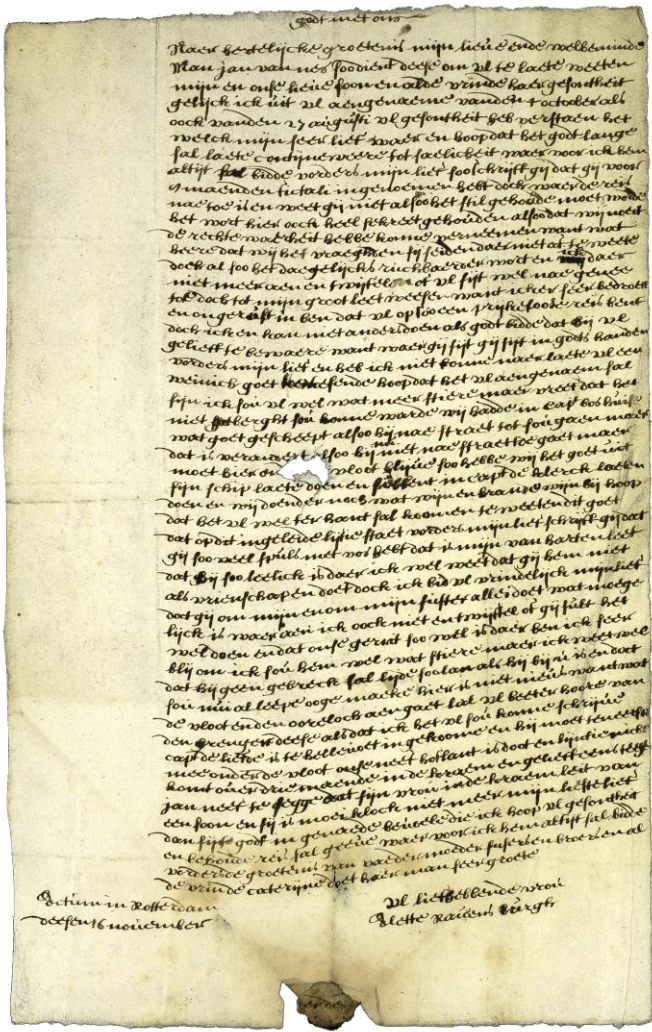
<http://www.familienaam.be/alles-over-familienamen>

Gekaapte brieven

Hierbij een brief van Alette Ravensburgh aan haar man Jan van Nes. Deze brief is ergens in de 17e eeuw geschreven. In de brief krijgt hij ook nog op z'n kop, hij had haar in een eerdere brief geschreven wat zijn bestemming was. Dat moest natuurlijk 'heel sekreet' gehouden worden.

De bijgevoegde tekst is een transcriptie van het 17e eeuws Nederlands.

Godt met ons

Haer hertelijcke groetenis mijn lieve ende welbeminde man Jan van Nes soo dient deese om u edele te laete weeten mijn en onse lieve soon en alde vrinde haer gesontheit gelijk ick uit u edele aengenaeme van den 4 octoober als oock van den 27 augusti u edele gesontheit heb verstaen het welck mijn seer lief waer en hoop dat het Godt lange sal laete contijneweere tot saelicheit waervoor ick Hem altijd sal bidde vorders mijn lief soo schrijff gij dat gij voor 9 maenden fictali ingenoemen hebt doch waer de reis nae toe is en weet gij niet alsoo het stil gehoude moet worde het wort hier oock heel sekreet gehouden alsoo dat wij noeit de rechte waerheit hebbe konne verneemen want wat heere dat wij het vraeghden sij seiden daer niet af te weete doch alsoo het daegelijcks ruchbaerder wort en ick daer niet meer aen en twijfele of u edele sijt wel nae Genee toe doch tot mijn groot leet weesen want icken seer bedroeft en ongerust in ben dat u edele op soo een prijkeloose reis bent doch icken kan niet anders doen als Godt bidde dat Hij u edele gelieffte bewaere want waer gij sijt gij sijt in Godts handen vorders mijn liefen heb ick niet niet konne naerlaete u edele een weinich goet toe te sende hoop dat het u edele aengenaem sal sijn ick sou u edele wel wat meer stiere maer vrees dat het niet geberghet sou konne warde wij hadde in capteijn Boshuise wat goet gescheept alsoo hij nae Straet tot sou gaen maer dat is verandert alsoo hij nu niet nae Straet toe gaet maer moet hier onder de vloot blijve soo hebbe wij het goet uit sijn schip laete doen en hebbent in capteijn De Klerck laeten doen en wij doender noch wat wijn en brandewijn bij hoop dat het u edele wel ter hant sal koomen te weeten dit goet dat op dit ingeleide lijsie staet vorders mijn lief schrijft gij dat gij soo veel spuls met Vos hebt dat is mijn van harten leet dat hij soo leelick is daer ick wel weet dat gij hem niet als vrienschapen doet doch ick bid u edele vrindelijck mijn lief dat gij om mijn en om suster alles doet wat moegelijck is waeraen ick oock nieten twijffel of gij sult het wel doen en dat onse Gerrit soo wel is daer ben ik seer blij om ick sou hem wel wat stiere maer ick weet wel dat hij geen gebreck sal lijde soolan als hij bij u is en dat sou nui al leepe ooge maeke hier is niet nieus want wat de vloot enden oorloch aengaet sal u edele beeter hoore van den brenger deese als dat ick het u edele sou konne schrijve capteijn De Liefde is te Hellevoet ingekoome en hij moet ten eerste mee onder de vloot onse neef Hollant is doot en Lijntie nicht

komt over drie maende in de kraem en gelieffe eens teege
Jan neef te segge dat sijn vrou in de kraem leit van
een soon en sij is moei klock niet meer mijn liefde lief
dan sijt Godt in genaede beveele die ick hoop u edele gesontheit
en behoude reis sal geeve waervoor ick Hem altijt sal bidde
vorders de groetenis van vaeder moeder susers en broers en al
de vrinde Caterijne doet haer man seer groete

Actum in Rotterdam
deesen 16 november

u edele liefhebbende vrou
Alette Ravensburgh

Bron: Het Meertens Instituut Website: <http://www.gekaaptebrieven.nl/>

Scannen

Wederom willen wij een beroep op u doen voor ons scanproject.

In ons vorige Noordkopstuk hebben we een oproep gedaan ons te willen helpen bij het scannen van advertenties. Vanwege onze aanstaande verhuizing naar school 7 kunnen wij ons papieren bestand niet meenemen.

Er zat niets anders op het te digitaliseren. We zijn aardig op streek en hebben inmiddels de hulp van een paar 'enthousiaste' scanners gekregen. Als we er de bekende schouders onder zetten en u bent bereid één of twee kistjes voor uw rekening te willen nemen, dan komen we er aardig door.

Niet alleen het verkrijgen van eeuwige scanroem, maar ook het hele scanbestand stellen wij dan ter beschikking. Meer niet dan alleen scannen in pdf-formaat. Hebt u wat verloren uurtjes (even geen spelletje op de computer) dan zijn we blij als u het scanbestand helpt aan te vullen.

Met dank aan de heren Roelof Vennik, Harry Collignon en Aat Kramer voor het mogen overnemen van hun artikelen in ons blad.

Noordkopstukken is een blad voor en door de leden van de afdeling Den Helder en omstreken van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Het afdelingsbestuur is als volgt samengesteld:

Voorzitter: mevr. A.J. Carsjens-Grotewal
Pieter de Leeuwstraat 40, 1785 JK Den Helder
 0223693356 voorzitter@denhelder.ngv.nl

Secretaris: mevr. G. Burgmeijer-Hilker
Ooievaarstraat 28, 1781 VP Den Helder
 0223618674 secretaris@denhelder.ngv.nl

Penningmeester: dhr. G.Lemson
Azaleastraat 4, 1783 HH Den Helder
 0223627427 penningmeester@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: mevr. M. Prudon-de Jong
Pieter v.d. Deurelaan 6, 1785 GB Den Helder
 0223630507 algemeenlid1@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: dhr. R. Mos
Wingerdstraat 34, 1783 HL Den Helder
 0223622656 algemeenlid2@denhelder.ngv.nl

Redactie: mevr. M. Feenstra
Alblasstraat 38, 1784 TX Den Helder
 0223627578 redactie@denhelder.ngv.nl

Webbeheer: mevr. M. Schaapkens-Kruize
 webbeheer@denhelder.ngv.nl

De afdeling heeft een website, <http://denhelder.ngv.nl/>
Het postadres van de NGV is NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.
Het verenigingscentrum van de NGV is gevestigd op het adres Papelaan 6, 1382 RM Weesp. T: 0294413301
Geopend: donderdag en zaterdag 10.00-16.00u (niet op feestdagen)

NoordKOPstukken wordt gedrukt bij de Reproafdeling van 's Heeren Loo